

Protzko K. V. Determination of levels of vocational orientation competence of future teachers of technologies.

The article considers the usage of expert method of pair comparisons to define levels of vocational guidance competence of technology teachers to be.

Key words: *vocational guidance competence, levels of vocational guidance competence, key content competence, operational and activity competence.*

**Рацлав В. В.
Польща**

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ПРОБЛЕМИ

У статті розглянуто питання перспективності дистанційного навчання та досліджено основні проблеми, з якими стикаються потенційні користувачі освітніх послуг за кордоном.

Ключові слова: *дистанційне навчання, альтернативні підходи до навчання, педагогічні технології.*

Постановка проблеми. Незважаючи на достаток продуктів і послуг на ринку дистанційного навчання, суперечки про цінність цього підходу в порівнянні з традиційними методами навчання як і раніше продовжуються.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Сучасна педагогічна наука має в своєму арсеналі певні напрацювання в означеній проблемі, серед яких наукові дослідження українських вчених в галузі розвитку дистанційної освіти В. Ю. Бикова, Т. Гусак, П. В. Дмитренко, Н. О. Корсунської, В. М. Кухаренко, О. Малинко, В. В. Олійника, Ю. А. Пасечника, С. Рижкової, С. Сазонова, В. Степашко, П. В. Стефаненко, П. Таланчука, О. В. Третьяка.

Велике значення для розробки системи дистанційного навчання має досвід зарубіжних країн: США, країн Європейського Союзу, Японії.

Постановка завдання. Історико-педагогічний аналіз проблем становлення і розвитку освіти показав, що в даний час у світі накопичений значний досвід реалізації дистанційного навчання як нової форми одержання освіти. У цілому, світова тенденція переходу до нетрадиційних форм освіти простежується у зростанні числа вузів, що ведуть підготовку за новими інформаційними технологіями. Розглянемо перспективи та проблеми сучасних тенденцій розвитку дистанційного навчання за кордоном.

Виклад основного матеріалу дослідження. Одне з очевидних переваг дистанційного навчання полягає в тому, що воно дозволяє освоювати навчальний курс кожному у своєму темпі. Саме ця обставина в 1994 році привела Пола Уїлдрика до думки створити компанію CyberState University. Йому приходилося щодня витратити багато часу на те, щоб добиратися на роботу, а ввечері їздити на курси підвищення професійної кваліфікації. “Спочатку я їхав у Кремнієву долину, потім повертався додому і, ледь привітавшись з родиною, відправлявся на курси, які закінчувалися в 11 годин вечора, а потім знову їхав додому. І так щодня, – згадує Уїлдрік, президент компанії CyberState University. – Так довго продовжуватися не могло”. Уїлдрік вирішив цю проблему так: він створив центр освіти і навчання в області інформаційних технологій для тих людей, хто просто не в змозі викроїти протягом дня час на відвідування аудиторних занять на курсах, тим більше що територіально вони могли розташовуватися досить далеко.

Оскільки такий навчальний курс пропонується, звичайно в структурованому виді, у виді окремих навчальних модулів, навчання з застосуванням сучасних технологій часто більш узгоджено й уніфіковано, чим традиційне аудиторне навчання. Різні режими навчання

можуть використовуватися в довільних комбінаціях. Приміром, студенти можуть вивчати підручник чи друковані матеріали, обговорювати їх з колегами і задавати питання в переговорній кімнаті, одержувати відеороліки чи графічні зображення, здавати тести за допомогою браузера Web, а потім передавати роботи на перевірку викладачу.

Синхронне інтерактивне навчання дозволяє відразу одержати коментарі викладача і студентів віртуальної аудиторії. Як відзначила

Кристин Лумсен, менеджер по маркетингу продуктів LearningSpace компанії Lotus, остання версія системи LearningSpace Anytime 3.0 має функцію Follow Me, за допомогою якої викладач може взяти на себе керування браузерами студентів і перенаправляти їх на інший вузол Web.

Програма також дає викладачу можливість запланувати семінар для декількох студентів одночасно і довідатися, хто з них “є присутнім в аудиторії” на підставі інформації про реєстрацію. Викладач може задати студентам питання і на підставі їхніх відповідей скласти графіка прогресу кожного в навчанні. “Якщо я як викладач помітив, що хтось зі студентів не відповів на запитання, то я можу скористатися аудіокомпонентом системи і запитати його: “Джим, я помітив, що ви не відповіли на запитання. Чи потрібна вам допомога?”

Ще одна перевага дистанційного навчання полягає в тому, що воно дозволяє відмовитися від відряджень. Це значить, що компанії не доведеться платити за квитки, проживання і харчування, не потрібно оплачувати роботу викладачів, оренду приміщення тощо. Звичайно, потенційну економію витрат при дистанційному навчанні необхідно зіставити з витратами на устаткування і матеріали, що потребуються для його реалізації. Однак ця альтернатива часто може виявитися набагато економнішою, ніж традиційний підхід, який передбачає навчання під керівництвом викладача.

Оскільки при дистанційному навчанні персоналу не потрібно спеціально їздити в інше місце, таке рішення допомагає також скоротити втрати робочого часу співробітників. У деяких випадках студенти можуть виконувати навчальні завдання вдома в зручній для них час. Іншими словами, вони втрачають менше часу протягом робочого тижня.

Як підкреслює Джереми Коссен, менеджер по маркетингу і зв'язкам компанії CyberState University, дистанційне навчання також здатне допомогти, якщо ваша організація відчуває недостачу часу на освітні програми. Приміром, як відзначив Коссен: “Якщо вам необхідно під кінець року мати 1000 сертифікованих фахівців Microsoft, а офіси вашої компанії розташовані по усьому світу, то навчання можна набагато швидше провести за допомогою інтерактивних курсів, ніж якби ви стали змушувати співробітників відвідувати звичайні курси під керівництвом викладача”.

Нарешті, дистанційне навчання може допомогти компаніям обійти деякі потенційно неприємні наслідки навчання безпосередньо на роботі. Наприклад, деякі задачі можуть мати вкрай небезпечні наслідки для працюючої мережі. У подібних випадках набагато безпечніше надати студенту закритий “полігон” для експериментів, чим ризикувати збоєм системи.

На жаль, планування, реалізація і підтримка дистанційного навчання можуть бути сполучені з визначеними труднощами. Вони можуть розрізнятися в залежності від таких факторів, як тип програми, потреби вашої організації, призначення програми і швидкість засвоєння навчальної програми.

Дистанційне навчання може створювати значне навантаження на мережу, уповільнюючи пропускну здатність. Крім того, воно може зажадати інвестицій у дороге мультимедійне забезпечення, таке, як звукові плати, динаміки і відеокамери. Відео- і телеконференції також найчастіше вимагають високих витрат. У залежності від складності використовуваних при дистанційному навчанні технологій, витрати на їхню реалізацію можуть швидко звести нанівець усю ту економію, про яку йшла мова.

Однак цим технічні складності не вичерпуються. З'єднання з Internet може виявитися занадто повільним, а наскрізна якість обслуговування – досить низька. Крім того, деякі програми вимагають громіздких модулів, що підключаються для реалізації аудіо- і відеоможливостей.

У залежності від комбінації використовуваних засобів представлення інформації, а також числа студентів в аудиторії й обсягу навчального матеріалу, програми дистанційного навчання часто вимагають більш складного планування, ніж традиційні аудиторні заняття. Зокрема, у випадку синхронного режиму недостатньо ретельне проектування і планування можуть викликати різного роду складності як у студентів, так і у викладачів.

Як відзначає Коссен, одне із самих серйозних перешкод, з якими його організації довелося зіштовхнутися при наданні ряду навчальних послуг, зокрема при організації інтерактивних практичних занять, було зв'язано з доступом через брандмауера на вузлі замовника.

Ще одне питання пов'язане з індивідуальним стилем навчання. Деякі люди просто не можуть учитися без безпосереднього спілкування в аудиторії. У подібних випадках програма дистанційного навчання може ускладнити засвоєння матеріалу і збільшити термін навчання. Разом з тим інші студенти можуть досягти великих успіхів шляхом самоосвіти. Швидко переглянувши інформацію, з якою вже знайомі, і зосередитися на більш поглибленому вивченні нового матеріалу.

Ще одні труднощі пов'язані з тим, що деяким студентам, щоб досягти успіху, потрібно зовнішнє керівництво. За словами Плейта Кларка, менеджера по інтерактивному навчанню компанії Novell, одна із найбільш серйозних задач полягає в тому, як підтримати прагнення студента завершити навчання. “У звичайній обстановці людині важко сидіти, намагаючись не відволікатися і не перериватися, викроїти час на навчання протягом дня і “продиратися” через дуже складний навчальний матеріал, – вважає Кларк. – А кинути це заняття дуже просто: при інтерактивному навчанні ви просто виключаєте комп'ютер і займаєтеся чим-небудь іншим”.

У багатьох організаціях навчання має і економічний підтекст. Коли потрібно скоротити бюджет, першою жертвою стають витрати на навчання.

Одне з питань, яке підігріває дискусію про ефективність навчання за допомогою сучасних технологій, – це відсутність точних способів оцінки ефективності традиційних аудиторних занять, так що порівняння з ними альтернативних методів виявляється по суті неможливим. Цей недолік параметрів для порівняння підкреслює необхідність розробки методів точної оцінки ефективності дистанційного навчання.

“При будь-якій моделі навчання з використанням Web у край важливо мати інструментарій чи методологію виміру для оцінки ефективності програми і рівня досягнень студентів, – вважає Маршу Шинків, директор по навчанню для партнерів компанії Microsoft. – Наявність способу перевірити, що студенти досягли поставленої мети, має критично важливе значення. Саме гірше, що може відбутися: слухач записується на курси, але насправді їх не відвідує, а потім одержує сертифікат про їхнє закінчення”.

Аарон Осмонд, менеджер по рішеннях в області навчання з застосуванням сучасних технологій компанії Novell, зауважує, що поява більш досконалих засобів контролю відвідування студентів допомогла переконати більшість організацій прийняти концепцію інтерактивного навчання.

Прогноз щодо перспектив дистанційної освіти і навчання за допомогою сучасних комп'ютерних технологій дати не так вже й просто, оскільки їхня доля залежить від багатьох обставин, на частину яких творці навчальних програм і їхні потенційні клієнти ніяк вплинути не можуть. Як уже відзначалося раніше, коли потрібно урізати бюджет, часто першими кандидатами на скорочення стають освітні програми. Крім того, нездоланною перешкодою може виявитися необхідність переконати керівництво витратити гроші на

дороге устаткування. Нарешті, перспективи поширення дистанційного навчання залежать від таких глобальних факторів, як загальний стан економіки. Зараз високий попит на висококваліфікованих фахівців з інформаційних технологій сприяє активному розвитку ринку навчання, але цей баланс може порушитися, якщо ситуація на ринку праці істотно зміниться.

Щоб альтернативні підходи до навчання завоювали популярність, повинні скластися визначені умови. Осмонд вважає, що ключем до успіху служить інтеграція інтерактивного навчання з традиційним середовищем аудиторних занять. Залучення центрів аудиторного навчання, а також шкіл і університетів в апробації методик дистанційного навчання є найважливішим чинником поширення альтернативних підходів до навчання.

На думку Олдрича, консолідація на ринку навчання з застосуванням сучасних технологій неминуха. Надлишок пропозиції освітніх послуг обмежує обсяг прибутку, що кожна окрема компанія може одержати. Якщо консолідації не буде, то ріст ринку інтерактивного навчання практично припиниться.

Олдрич також відзначає, що інформаційне наповнення повинне стати більш привабливим, якщо інтерактивне навчання хоче придбати широку популярність. “Необхідно, щоб матеріал вас захоплював, – вважає він. – Використання відомих торгових марок і концепцій могло б змусити людей відноситися до нього з великим інтересом”. На його думку, застосування різноманітної графіки, анімації повинне сприяти підвищенню привабливості інтерактивних курсів.

Висновки. Таким чином, важливим фактором для вдосконалення інформаційного наповнення є створення технологічної інфраструктури з достатніми для його доставки ресурсами. Організації повинні захотіти інвестувати в більш складне, ресурсномістке устаткування і системи для підтримки мінливого інформаційного наповнення.

Як ми бачимо, багато що з цих тенденцій цілком реально. Так що майбутнє дистанційного навчання виглядає багатообіцяючим. Хоча галузь, як і раніше, буде залежати від зовнішніх обставин, але технологія дистанційного навчання зможе швидко адаптуватися до нових умов.

Використана література:

1. Режим доступу : <http://www.curator.ru/resource.html>
2. *Кларк Елизабет.* Дистанционное обучение: способ преуспеть? LAN // Журнал сетевых решений. – № 10. – 2005.
3. *Vest C. M.* Why MIT Decided to Give Away All Its Course Materials via the Internet // The Chronicle Review. – Vol. 50. – № 21. – 2004.

Рацлав В. В. Дистанционная учеба: перспективы и проблемы.

В статье рассмотрен вопрос перспективности дистанционной учебы и исследованы основные проблемы, с которыми сталкиваются потенциальные пользователи образовательных услуг за рубежом.

Ключевые слова: дистанционная учеба, альтернативные подходы к учебе, педагогические технологии.

Ratslav V. V. The controlled from distance studies: prospects and problems.

In the article the question of perspective of the controlled from distance studies is considered and basic problems into which the potential users of educational services run abroad are investigational.

Keywords: the controlled from distance studies, alternative going near studies, pedagogical technologies.